

Käräjäoikeuden lautamiesten vaali toimikaudelle 2025-2029

KH 02.06.2025 § 223

817/00.00.01.00.11/2025

Käräjäoikeuden lautamiehistä säädetyn lain (jäljempänä lautamieslaki) 3 §:n (22.12.2019/11) mukaan käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa Tuomioistuinvirasto.

Tuomioistuinviraston 20.5.2025 tekemän päätöksen mukaan Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden lautamiehissä on 15 Joensuun kaupungin valitsemaa lautamiestä.

Lautamieslain 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet kunnanvaltuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Nykyisten lautamiesten toimikausi päättyy, kun kunnanvaltuustot ovat valinneet uudet lautamiehet ja valinnat ovat tulleet lainvoimaisiksi.

Lautamiestehtävän luonne

Lautamiehen tehtävää ei voida pitää kunnallisena luottamustehtävänä, vaikka valtuusto valitsee lautamiehet. Perustuslain mukaan tuomiovaltaa käyttävät itsenäiset ja riippumattomat tuomioistuimet.

Lautamiehet, joilla on yksilöllinen äänioikeus, ovat tuomioistuimen jäseniä ja toimivat tuomarin vastuulla. Näin ollen tehtävä on pikemminkin valtiollinen luottamustehtävä, jonka hoitamisesta maksettavat kustannukset (istuntopalkkio, ansionmenetykskorvaus ja matkakustannukset) suoritetaan valtion varoista.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Lautamiesten kelpoisuusvaatimukset ja valintaperusteet

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö."

Lisäksi em. lain 4 §:n 3 momentin mukaan kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Lautamiehen tehtävä edellyttää varautumista koko päivän kestäviin istuntoihin. Laajoissa rikosasioissa lautamiesten tulee varautua olemaan läsnä useampana päivänä peräkkäin.

Tuomioistuinten jäsenten esteellisyyskysymyksiin kiinnitetään nykyään huomattavan paljon huomiota. Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että esteellisyyskysymykset

ovat usein ajankohtaisia erityisesti silloin, kun lautamiehinä on esimerkiksi kunnanhallituksen tai kuntayhtymän hallituksen jäseniä.

Tuomioistuinviraston näkemyksen mukaan merkittävässä asemassa olevien kunnallisten luottamushenkilöiden tai kansanedustajien valitsemiseen lautamieheksi tulisi suhtautua pidättyväisesti.

Oheismateriaalina tuomioistuinviraston päätös lautamiesten lukumäärän vahvistaminen ja muuttaminen.

Valmistelija: halintojohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

valita viisitoista (15) käräjäoikeuden lautamiestä kunnanvaltuuston toimikautta 2025-2029 vastaavaksi ajaksi .

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.